

Validitet

Validitet säger något om i vilken grad ett test mäter den färdighet som det är tänkt att den ska mäta. Syftet med att använda en termometer är att mäta temperatur. Om du upprepar mätningen flera gånger räknar du med att få samma resultat. Men om termometern är känslig för luftfuktighet riskerar du att mäta luftfuktigheten istället för temperaturen. Mätningen kan vara exakt, men den är inte valid.

I Logos använder vi samtidig begreppsvaliditet (eller innehållsvaliditet). Det betyder att vi jämför resultatet av ett deltest med resultatet av ett annat deltest, som antas mäta samma bakomliggande faktor. Korrelationen mellan de två uppsättningarna av resultat säger något om deltestens validitet.

På de deltest är information finns om både procenten korrekta svar och reaktionstid användes effektivitetspoängen (procent korrekta ord dividerat med genomsnittlig reaktionstid) vid beräkningen av validitet. Vissa deltest mäter bara ett av värdena. Validiteten beräknas då genom separata analyser baserade på information om antingen procenten korrekta svar eller svarstid.

I validitetsbedömningen används data från årskurs 4 och årskurs 8. Årskurs 4 innehåller data från 191-196 elever, medan årskurs 8 innehåller data från 188-237 elever. Antalet elever som ingår skiljer sig därför något mellan olika deltest.

Tabell 1. Validitetsanalyser för årskurs 4

Deltest	Validitetskoefficient
Muntlig reaktionstid kontra manuell reaktionstid	.24
Manuell reaktionstid kontra muntlig reaktionstid	.24
Ordläsning kontra ortografisk igenkänning	.89
Fonologisk avkodning kontra ordläsning	.83
Ortografisk igenkänning kontra ordläsning	.89
Bokstavsläsning kontra grafem-fonem-omkodning	.47
Grafem-fonem-omkodning kontra bokstavsläsning	.47
Fonemsyntes kontra fonemanalys	.52
Fonemanalys kontra fonemsyntes	.52
Fonologiskt korttidsminne kontra arbetsminne	-

Att skilja mellan ord och homofona nonord	.47
Visuell analys kontra muntlig reaktionstid	.22
Fonologisk diskriminering kontra fonemanalys	.10
Snabb namngivning/benämning av kända föremål kontra ortografisk igenkänning	.37
Läsflyt (lästid i min.) kontra ortografisk igenkänning	.60
Läsförståelse kontra hörförståelse	.56
Hörförståelse kontra begreppsförståelse	.58
Begreppsförståelse kontra hörförståelse	.58
Diktamen kontra lärarbedömning*	.68

Tabell 1. Validitetskoefficienter för deltestei uppgiftsserierna 3-5

*Diktamen jämfördes med en lärarbedömning av elevernas stavningsförmåga, baserat på en femgradig skala där 1 är lika med dålig stavningsförmåga, 2 lika med stavningsförmåga under medel, 3 lika med stavningsförmåga på medel, 4 lika med stavningsförmåga över medel, och 5 lika med god stavningsförmåga.

Tabell 2. Validitetsanalyser på nivå 8

Deltest	Validitetskoefficient
Muntlig reaktionstid kontra manuell reaktionstid	.21
Manuell reaktionstid kontra muntlig reaktionstid	.21
Ordläsning kontra ortografisk igenkänning	.79
Fonologisk avkodning kontra ordläsning	.78
Ortografisk igenkänning kontra ordläsning	.79
Fonemisk medvetenhet kontra fonologisk avkodning	.30

Fonologiskt korttidsminne kontra arbetsminne	.33
Arbetsminne kontra fonologiskt korttidsminne	.33
Att skilja mellan ord och homofona nonord kontra ortografisk igenkänning	.43
Snabb benämning av siffror kontra ortografisk igenkänning	.24
Visuellt korttidsminne kontra ortografisk igenkänning	.33
Läsflyt kontra ortografisk igenkänning	.45
Läsförståelse kontra hörförståelse	.51
Hörförståelse kontra begreppsförståelse	.54
Begreppsförståelse kontra hörförståelse	.54
Diktamen kontra lärarybedömning*	.70

Tabell 2. Validitetskoefficienter för deltest i uppgiftsserien 6-vuxna

*Diktamen jämfördes med en lärarybedömning av elevens stavningsförmåga, baserat på en femgradig skala där 1 är lika med dålig stavningsförmåga, 2 lika med stavningsförmåga under medel, 3 lika med stavningsförmåga på medel, 4 lika med stavningsförmåga över medel, och 5 lika med god stavningsförmåga.

European Federation of Psychologists' Associations (EFPA) tillhandahåller följande riktlinjer för tolkning av korrelationskoefficienten vid användning av konvergent begreppsvaliditet:

Otillfredsställande	< 0,55
Tillfredsställande	0,55–0,64
God	0,65–0,74
Utmärkt	>0,75

I Logos är det stora skillnader mellan de olika deltesten vad gäller uppnådd validitet. Enligt EFPA har deltesten Ordläsning, Fonologisk avkodning och Ortografi utmärkt validitet. En del av deltesten som mäter läsrelaterade färdigheter, till exempel Snabb benämning av siffror, Visuellt korttidsminne, Arbetsminne, Korttidsminne, Muntlig reaktionstid och Manuell reaktionstid har däremot otillfredsställande validitet. Det är inte särskilt oväntat. I analysen jämför vi resultat från deltest i Logos, som endast delvis mäter samma bakomliggande faktor. Man förväntar sig till exempel inte att deltesten Fonologisk avkodning och Fonemisk medvetenhet mäter exakt samma bakomliggande faktor, utan att de mäter olika aspekter av elevens fonologiska förståelse. När Logos utvecklades var det svårt att hitta andra test som kunde användas i validitetsanalyserna.

Med undantag för deltesten Muntlig och Manuell reaktionstid, Fonologisk diskriminering och Snabb benämning var alla resultat signifikanta ($p < 0,001$).